

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИШОЇ
ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 054 «СОЦІОЛОГІЯ»
УСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ)**

МАРІУПОЛЬ - 2021

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» усіх форм навчання) / укл. Т. М. Іванець. Маріуполь: МДУ, 2021. 51 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» розраховані на студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» усіх форм навчання. Ця дисципліна входить до циклу професійної підготовки студентів спеціальності 054 «Соціологія» та передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти знань про соціологічні теорії сучасності, основні течії та напрямки соціології від другої половини ХХ століття до наших днів, з найбільш актуальними проблемами сучасних соціологічних парадигм. Методичні рекомендації містять загальний опис, мету та завдання, перелік та опис компетенцій, що формуються у студентів у межах вивчення навчальної дисципліни, методи навчання та методи контролю, основні теоретичні відомості, порядок і рекомендації щодо виконання роботи та форми звітності студентів, контрольні питання за темами, тести для самоконтролю; орієнтовний перелік питань до екзамену, опис змісту індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо його виконання, розподіл балів за виконаними завданнями, список рекомендованої літератури. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України.

Рецензенти: Б. В. Слющинський, д.с.н., професор, професор кафедри філософії та соціології МДУ
 О. С. Цибулько, к.і.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціології МДУ

Затверджено на засіданні вченої ради історичного факультету Маріупольського державного університету (протокол №6 від «17» лютого 2021 р.)

© Іванець Т. М., 2021 рік

© МДУ, 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ.....	7
ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.....	8
МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ	10
ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ	11
ПЛАНИ, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	14
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ	27
ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	31
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	37
ОПИС ЗМІСТУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ	41
РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ	42
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	43

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Сучасні соціологічні теорії» входить до циклу професійної підготовки студентів спеціальності 054 «Соціологія». Курс пов'язаний з дисциплінами соціогуманітарного спрямування..

Передумови для його вивчення є опанування дисциплін загальної підготовки як «Історія України», «Історія української культури», дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху», «Загальна соціологічна теорія», «Історія соціології» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

В результаті опанування навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- основні понятійні категорії дисципліни;
- основні наукові напрямки в сучасній соціології;
- основні сучасні соціологічні теорії;
- завдання та проблеми сучасних соціологічних теорій;
- властивості та атрибути сучасних соціологічних теорій;
- соціологічні теорії різних періодів розвитку соціології як науки;
- актуальні соціологічні версії сучасного суспільства.

вміти:

- аналізувати соціологічні теорії
- використовувати сучасні соціологічні теорії та знання на практиці.

оволодіти навичками:

- оперування професійною термінологією предметної галузі;
- ідентифікації та оцінювання предметної проблематики;
- зіставлення та узагальнення матеріалу з опрацьованих наукових джерел;
- аналізу та прогнозування процесів в суспільстві.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Соціологія» Спеціальність 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання за вибором студента		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
Загальна кількість годин – 150		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 8	30 год.	10 год.	
	Лабораторні		
	-		
	Самостійна робота		
	75 год.	113 год.	
	Індивідуальні завдання		
	15 год.	17 год.	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 60/90год. (40/60%)

для заочної форми навчання – 20/130год. (13/87%)

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ												
Тема 1-2. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях.	18	4	4	-	-	10	10	2	2	-	-	9
Тема 3. Структурний функціоналізм та неофункціоналізм.	9	2	2	-	-	5	10			-	-	9
Тема 4. Теорія конфлікту.	9	2	2	-	-	5	10			-	-	9
Тема 5. Символічний інтеракціонізм.	9	2	2	-	-	5	10			-	-	9
Тема 6. Феноменологічна соціологія та етнометодологія.	9	2	2	-	-	5	10	2	2	-	-	9
Тема 7. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору.	9	2	2	-	-	5	11			-	-	9
Тема 8. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства.	9	2	2			5	10			-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	72	16	16	-	-	40	71	4	4	-	-	63
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУЧАСНА ТА ПОСТСУЧАСНА СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ												
Тема 9. Структуралізм та пост структуралізм.	9	2	2	-	-	5	14	2	2	-	-	10
Тема 10. Постмодерністська соціальна теорія.	9	2	2	-	-	5	12	2	2	-	-	10
Тема 11. Соціологічні теорії гендера та фемінізму.	9	2	2	-	-	5	12			-	-	10
Тема 12-13. Теорії постіндустріального суспільства.	18	4	4	-	-	10	12	2	2	-	-	10
Тема 14-15. Теорії глобалізації.	18	4	4	-	-	10	12			-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	63	14	14	-	-	35	62	6	6	-	-	50
ІНДЗ	15	-	-	-	15	-	17	-	-	-	17	-
Усього годин	150	30	30	-	15	75	150	10	10	-	17	113

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою курсу є забезпечення успішного засвоєння здобувачами вищої освіти знань про провідні соціологічні теорії сучасності, основні течії та напрямки соціології від другої половини ХХ століття до наших днів, найбільш актуальні проблеми сучасних соціологічних парадигм.

Завданнями вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» є:

- знайомство з основними понятійними категоріями сучасних соціологічних теорій;
- вивчення основ сучасної соціології;
- формування вміння визначати найбільш значущі теоретичні маркери сучасного соціологічного дискурсу;
- ознайомлення з основами соціологічного мислення.

ПЕРЕЛІК ТА ОПИС КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Відповідно ОПП навчальна дисципліна «Сучасні соціологічні теорії»

сприяє досягненню наступних результатів навчання:

РН10. Вміння та навички абстрактного і конкретного мислення, здатність до творчої і результативної праці;

РН 15. Вміння обирати методи та засоби (в тому числі інноваційні) для підготовки до семінарів, виконання самостійних робіт, написання індивідуальних науково-дослідних завдань, курсової роботи;

забезпечує формування та розвиток таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-3. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства; спілкуватися рідною та іноземною мовами усно та письмово.

КЗ-4. Здатність розвивати вміння вчитися упродовж життя з високим ступенем автономії, розробляти власну траєкторію саморозвитку.

КЗ-6. Здатність до самостійного навчання новим методам дослідження і до зміни наукового та науково-виробничого профілю своєї професійної діяльності

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

КП-1. Вміння спланувати соціологічне дослідження та скласти соціологічну звітність.

КП-3. Вміння підготувати аналітичні, дослідницькі й навчально-наукові роботи в галузі соціології.

КП-5. Здатність освоювати нові теорії, моделі, методи дослідження та навички розробки нових методичних підходів з урахуванням цілей і завдань дослідження.

КП-6. Здатність і готовність використовувати знання методів і теорій соціальних і гуманітарних наук при здійсненні експертної, консалтингової та аналітичної діяльності.

КП-8. Здатність самостійно розробляти засновані на професійних соціологічних знаннях пропозиції та рекомендації щодо вирішення соціальних проблем, а також розробляти механізми узгодження інтересів соціальних груп і спільнот.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Методика вивчення навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» ґрунтується на єдності лекційних та семінарських занять. При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Підготовка до семінарських занять вимагає від студентів систематичного опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури; підготування виступів та доповідей згідно з питаннями плану семінару. Семінарські заняття з курсу забезпечують закріплення теоретичних знань, опанування навичками організації комунікації в установах, сприяють розвитку у студентів здатності до самонавчання та самовдосконалення.

Обов'язковою формою набуття нових знань та навичок з навчальної дисципліни є виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ).

Вивчення дисципліни передбачає виконання самостійної роботи, яка включає у себе опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до семінарських занять та опрацювання теоретичних і практичних питань з навчальної дисципліни. Мета самостійної роботи – опрацювати додаткову інформацію з теоретичних питань, розглянутих на лекціях, що дозволяє одержати додаткові знання у поєднанні з аудиторним навчанням.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на мету перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять. Підсумковою формою контролю являється екзамен, який може проводитися усно (за екзаменаційними білетами) або письмово (тестування).

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Змістовий модуль 1. Соціологічні теорії другої половини ХХ століття

Тема 1-2. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна.

Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях

Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Мета, завдання та зміст курсу. Соціологічні парадигми. Мікро- та макросоціологічні теорії. Фактори, що вплинули на формування сучасної соціологічної думки. Етапи еволюції соціологічної думки. Класифікація сучасних соціологічних теорій. Проблеми та перспективи розвитку сучасної соціологічної теорії. Пошуки інтеграційного підходу в сучасних соціологічних теоріях. Теорія «структурації» Ентоні Гідденса. Проблема зв'язку проблем мікро- та макрорівневих суспільних проблем, мікро та макро теорій. Теорія «інтеграції свободи і примусу в процесі соціальної дії і соціального порядку» Джеффри Александера. Теорія «інтеграції мікро- і макро- рівнів в об'єктивній та суб'єктивній формах» Джорджа Рітцер (США). «Інтеграція теорії дії і теорії систем» Юргена Хабермаса.

Тема 3. Структурний функціоналізм та неофункціоналізм

Структурний функціоналізм Т. Парсона та Р. Мертона. Критика функціоналізму. Неофункціоналізм. Д.Александр і П.Коломі.

Тема 4. Теорія конфлікту

Діалектична концепція конфлікту Р.Дарендорфа. Структурно-функціональна теорія конфлікту Л.Козера. Теоретична модель конфлікту Дж.Рекса. Спроби мікрорівня аналізу в теорії конфлікту Р.Коллінза.

Тема 5. Символічний інтеракціонізм

Символічний інтеракціонізм Дж. Міда, Г. Блумера, Ч. Кулі. Драматичний підхід І. Гофмана.

Тема 6. Феноменологічна соціологія та етнометодологія

Феноменологічна соціологія А. Шюца, П. Бергера, Т. Лукмана. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.

Тема 7. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору

Загальна теорія систем Н. Лумана. Теорія обміну Дж. Хоманса, П. Блау, Теорія соціальної мережі Р. Емерсона. Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана.

Тема 8. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства

Соціальний радикалізм Ч. Міллза. Теорія комунікативної дії Ю.Хабермаса. Теорії індустріального розвитку суспільства У. Ростоу, Р. Арона, Ж. Елюля, Дж. Гелбрейта.

Змістовий модуль 2. Сучасна та постсучасна соціологічна теорія

Тема 9. Структуралізм та постструктуралізм

Антропологічний структуралізм К. Леві-Стросс. Структурний марксизм. Структуралістський психоаналіз Ж. Лакана. Постструктуралізм Ш. Лемера та Ж. Дерріда. Соціальна теорія М. Фуко. Семіотична концепція масової комунікації У. Еко. Значення коду читання для сучасного комунікаційного процесу. Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта. Реклама як особлива форма міфів. Постструктуралізм Б. Латура. Актор-мережева теорія.

Тема 10. Постмодерністська соціальна теорія

Помірна постмодерністська соціальна теорія: Ф. Джеймсон. Радикальна постмодерністська соціальна теорія: Ж. Бодрийяр. Рефлексивна соціологія П. Бурдьє. Концепція Габітуса. Концепція Т. Куна. Критика соціальних теорій постмодернізму.

Тема 11. Соціологічні теорії гендера та фемінізму

Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру. Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон). Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс). Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б.

Уорд). Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер. Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар. Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н. Ходороф та ін.), соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.). Фемінізм та постмодерністська теорія. Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства

Тема 12-13. Теорії постіндустріального суспільства

Поняття «інформаційне суспільство». Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла. Інформаційна цивілізація Г. Маклюєна, «глобальне селище». Проблеми модернізації та програмованого суспільства А. Турена. Концепція футурошоку Е. Тоффлера. Мережеве суспільство М. Кастеллса. Технотронне суспільство З. Бжезинського. «Індивідуалізоване суспільство» З. Баумана. «Суспільство ризику» У. Бека. Суспільство споживання. «Макдональдизація» суспільства Дж. Рітцера. Фордизм та пост фордизм.

Тема 14-15. Теорії глобалізації

Підходи до визначення глобалізації. Теоретико-методологічні основи дослідження процесів глобалізації. Світо-системний аналіз І. Валлерстайна. Наслідки сучасності Е. Гідденса. Культурна глобалізація та мультикультуралізм. Глокалізація Р. Робертсона. Культурні виміри глобалізації А. Аппадурі. Культура та діяльність у творчості М. Арчер. Цивілізаційна модель С. Гантінгтона.

ПЛАНИ, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Невід'ємною складовою навчального процесу та важливою формою навчальної роботи у закладі вищої освіти є семінарське заняття. Вони проводяться з основних тем навчальної дисципліни і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях та під час самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Головною метою семінарських занять являється опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементам творчого застосування отриманих знань на практиці.

До основних завдань семінарських занять відносяться наступні: закріплення у студентів теоретичних знань; оволодіння ними теоретичним апаратом, навичками усного і письмового опрацювання навчального матеріалу; залучення їх до науки, наукових досліджень; прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень та висновків; формування у них соціологічного світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами сучасності.

Семінарське заняття проводиться у формі дискусії на попередньо визначені питання, до яких здобувачі вищої освіти самостійно готують тези виступів. Кожне питання семінарського заняття повинно містити коротку постановку проблеми, доповідь мусить мати послідовне викладення науковою мовою та закінчуватися висновком.

Після закінчення викладення питання (термін доповіді може складати 5-10 хвилин) студент повинен вміти відповісти на поставлені питання аудиторії та викладача. Відповіді доповідача оцінюються як додаткові бали, так само й питання поставлені іншими студентами зараховуються їм як додаткові бали.

Кожне питання семінарського заняття обговорюється у вигляді дискусії (якщо проблема містить спірні питання) або підведення підсумків. Якщо аудиторія має доповнення, то вони також оцінюються як додаткові бали.

Під час семінарських занять викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконану самостійну роботу. Завершується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому підсумовується робота групи, аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі (доповіді, повідомлення, доповнення, зауваження, питання тощо) та нараховуються рейтингові бали. Також проводиться консультація щодо особливостей підготовки до наступного семінарського заняття.

Робота на семінарському завданні передбачає вільне володіння темою та активну участь у обговоренні. Вона може бути оцінена від 1 до 3 балів.

Семінар 1. Розвиток сучасних соціологічних теорій: особливості, проблеми та перспективи

1. Класифікації етапів розвитку соціології як науки та дискусії довкола їхнього вирізнення.
2. «Кризи в соціології», їх передумови, витоки та наслідки.
3. Парадигмальний підхід в соціології. Метопарадигми.
4. Трансформація основних функцій соціології під впливом глобалізації. Мультипарадигмальність та соціологічне метатеоретизування
5. Еволюція дослідницьких механізмів в соціології.
6. Перспективи розвитку сучасної соціології.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.

3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 2. Теорія структуризації Е. Гідденса

1. Поняття структуризації, структури, соціального агента та практики.
2. Час та простір в теорії Е. Гідденса.
3. Соціальна система та дія у Гідденса.
4. Погляди Гідденса на сучасне суспільство (модернізацію, глобалізацію, мультикультуралізм, соціальну нерівність, систему освіти тощо).

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.

2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 3. Соціологія фігурації Н. Еліаса

1. Соціологія як наука за Еліасом.
2. Поняття фігурації.
3. Теорія фігурації та соціального процесу.
4. Теорія цивілізації Н. Еліаса.
5. Символічна теорія знання

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаева М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>
10. Козловский В. В. Фигуративная соціологія Ноберта Елиаса. <https://cyberleninka.ru/article/n/figurativnaya-sotsiologiya-norberta-eliasa/viewer>

Семінар 4. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору

1. Загальна теорія систем Н. Лумана.

2. Теорія обміну Дж. Хоманса.
3. Особливості теорії обміну П. Блау.
4. Теорія соціальної мережі Р. Емерсона.
5. Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 5. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства

1. Соціальний радикалізм Ч. Міллза.
2. Особливості теорії індустріального розвитку суспільства У. Росту.
3. Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Р. Арона.
4. Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Ж. Елюля.
5. Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Дж. Гелбрейта.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.

9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 6. Соціологічні погляди Ю. Хабермаса

1. Витоки та еволюція поглядів Ю. Хабермаса. Критична теорія Габермаса.
2. Теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса.
3. Поняття «життєвого світу» і системи в Ю. Хабермаса.
4. «Колонізація життєвого світу». Теорія Габермаса як спроба синтезу структури й агентності.
5. Публіка, публічність (громадськість), дискурс в теорії Ю. Габермаса.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.

8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 7. Структуралізм та постструктуралізм

1. Семіотична концепція масової комунікації У. Еко.
2. Значення коду читання для сучасного комунікаційного процесу (за У. Еко).
3. Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта.
4. Реклама як особлива форма міфів (за Р. Бартоном).
5. Постструктуралізм Б. Латура. Актор-мережева теорія.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.

7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 8. Рефлексивна соціологія П. Бурдьє

1. Основні поняття теорії Бурдьє: габітус, практики, структура.
2. Поняття соціального простору.
3. Поле та капітал. Види полей та капіталів.
4. Поняття стилю життя.
5. Смак, культурні практики, культурне споживання та клас.

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.

6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар 9-10. Гендерні та феміністичні теорії

1. Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру.
2. Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон).
3. Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс).
4. Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б. Уорд).
5. Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер.
6. Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар.
7. Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н.Ходороф та ін.), соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.).
8. Фемінізм та постмодерністська теорія.
9. Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2-е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Семінар II. Суспільство споживання, макдоналізація, фордизм

1. Теоретична концепція суспільства споживання.
2. Макдоналізація: поняття, принципи та компоненти.
3. Зв'язок між макдоналізацією та глобалізацією. Американізація.
4. Фордизм як принцип раціональності.
5. Постфордизм та постмакдоналізація

Література:

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1-2. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна.

Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях.

1. Сучасні соціологічні теорії: фактори формування, етапи еволюції, класифікації.
2. Поняття «соціологічна парадигма». Мікро- та макросоціологічні теорії.
3. Проблеми та перспективи розвитку сучасної соціологічної теорії.
4. Пошуки інтеграційного підходу в сучасних соціологічних теоріях.
5. Теорія «структурації» Ентоні Гідденса.
6. Теорія «інтеграції свободи і примусу в процесі соціальної дії і соціального порядку» Джеффри Александера.
7. Теорія «інтеграції мікро- і макро- рівнів в об'єктивній та суб'єктивній формах» Джорджа Рітцер (США).
8. «Інтеграція теорії дії і теорії систем» Юргена Хабермаса.

Тема 3. Структурний функціоналізм та неофункціоналізм

1. Структурний функціоналізм Т. Парсона
2. Структурний функціоналізм Р. Мертона.
3. Особливості теорії неофункціоналізму: Д.Александр, П.Коломі.

Тема 4. Теорія конфлікту

1. Діалектична концепція конфлікту Р.Дарендорфа.
2. Структурно-функціональна теорія конфлікту Л.Козера.
3. Теоретична модель конфлікту Дж.Рекса.
4. Спроби мікрорівневого аналізу в теорії конфлікту Р.Коллінза.

Тема 5. Символічний інтеракціонізм.

1. Парадигма символічного інтеракціонізма Дж. Міда
2. Особливості символічного інтеракціонізма Г. Блумера,

3. Теорія «дзеркального Я» Ч. Кулі.
4. Драматичний підхід І. Гофмана.

Тема 6. Феноменологічна соціологія та етнометодологія.

1. Феноменологічна соціологія А. Шюца.
2. «Соціальне конструювання реальності» П. Бергера та Т. Лукманна.
3. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.

Тема 7. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору.

1. Загальна теорія систем Н. Лумана.
2. Теорія обміну Дж. Хоманса.
3. Характерні особливості теорії обміну П. Блау.
4. Теорія соціальної мережі Р. Емерсона.
5. Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана.

Тема 8. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства

1. Соціальний радикалізм Ч. Міллза.
2. Теорія комунікативної дії Ю.Хабермаса.
3. Теорії індустріального розвитку суспільства У. Ростоу.
4. Теорії індустріального розвитку суспільства Р. Арона.
5. Теорії індустріального розвитку суспільства Ж. Елюля.
6. Теорії індустріального розвитку суспільства Дж. Гелбрейта.

Тема 9. Структуралізм та постструктуралізм

1. Антропологічний структуралізм К. Леві-Стросс.
2. Особливості структурного марксизму.
3. Постструктуралізм Ш. Лемера та Ж. Дерріда.
4. Соціальна теорія М. Фуко.

5. Структуралістський психоаналіз Ж. Лакана.
6. Семіотична концепція масової комунікації У. Еко.
7. Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта.

Тема 10. Постмодерністська соціальна теорія.

1. Помірна постмодерністська соціальна теорія: Ф. Джеймсон.
2. Радикальна постмодерністська соціальна теорія Ж. Бодрийяра.
3. Рефлексивна соціологія П. Бурдьє. Концепція Габітуса.
4. Особливості концепція Т. Куна.
5. Критика соціальних теорій постмодернізму.
- 6.

Тема 11. Соціологічні теорії гендера та фемінізму.

1. Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру.
2. Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон)
3. Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс)
4. Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б. Уорд)
5. Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер
6. Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар.
7. Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н.Ходороф та ін.), соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.)
8. Фемінізм та постмодерністська теорія.
9. Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства

Тема 12-13. Теорії постіндустріального суспільства.

1. Поняття постіндустріального та інформаційного суспільства в соціологічних теоріях.
2. Теорія постіндустріального суспільства Д.Белла.
3. Інформаційна цивілізація Г.Маклюєна. «Глобальне селище».
4. Проблеми модернізації та програмованого суспільства А.Турена.
5. Концепція футурошоку Е.Тоффлера.
6. Мережеве суспільство М. Кастеллса.
7. Технотронне суспільство З. Бжезинського.
8. «Індивідуалізоване суспільство» З.Баумана.
9. «Суспільство ризику» У. Бека.
10. «Макдональдизація» суспільства Дж.Рітцера.
11. Суспільство споживання. Фордизм та постфордизм

Тема 14-15. Теорії глобалізації.

1. Глобалізація: підходи до визначення та теоретико-методологічні засади.
2. Світ-системний аналіз І.Валлерстайна.
3. Наслідки сучасності Е. Гідденса.
4. Культурна глобалізація та мультикультуралізм.
5. Глокалізація Р.Робертсона.
6. Культурні виміри глобалізації А.Аппадурі.
7. Культура та діяльність у творчості М. Арчер.
8. Цивілізаційна модель С.Гантінгтона.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Приклади тестів до навчальної дисципліни

1. Соціологічне спадщина - це
 - а) сукупність застарілих соціологічних ідей і поглядів
 - б) фундаментальні принципи та ідеї соціології
 - в) авторитетні соціологічні вчення

2. Соціологічна традиція - це
 - а) зразок соціологічної думки
 - б) механізм спадкоємності соціологічного знання
 - в) легітимація нових соціологічних ідей

3. Еволюція соціологічної думки - це
 - а) поступовий розвиток соціології
 - б) зміна соціологічних парадигм
 - в) зміна в предметі соціології

4. Соціологічна інновація - це
 - а) нова соціологічна парадигма
 - б) «революція» в соціології
 - в) імітація наукового пошуку

5. Мікросоціологія - це
 - а) соціологія мікрорівня
 - б) соціологія практичної дії
 - в) вивчення ірраціональних громадських ефектів

6. Повсякденність - це
 - а) соціальний побут

- б) соціальна рутинa
- в) масові соціальні практики

7. Соціальні парадокси - це

- а) протиріччя між належним і суцим
- б) поєднання соціальних контрастів
- в) когнітивний дисонанс

8. Об'єктивність соціологічного знання - це

- а) відповідність стандартам достовірності
- б) конвенціональна установка
- в) прагматичний ефект

9. Соціальна рефлексія - це

- а) здатність до соціальної орієнтації
- б) соціальне передбачення
- в) соціальна компетентність

10. Зростання соціологічного знання - це

- а) накопичення соціологічних знань
- б) конструювання нових соціологічних понять
- в) поворот соціології до інтересів суспільства

11. Соціальна дія - це

- а) людські вчинки
- б) дія, орієнтоване на іншого
- в) фізичні зусилля індивіда

12. Суб'єкт соціальної дії - це

- а) носій соціальної дії

- б) соціальні маси
- в) харизматичні лідери

13. Соціологія соціальних змін - це

- а) вивчення становлення соціальних систем
- б) розвиток макросоціології
- в) орієнтованість соціології на відносність соціологічного знання

14. Сучасна соціологічна думка-це

- а) сукупність соціологічних теорій пізнього модерну
- б) соціологія постмодерну
- в) соціологія конфліктів

15. Посткласичність сучасної соціологічної теорії виражається в

- а) подоланні об'єктивізму попередньої соціологічної думки;
- б) введення в соціологію імперативу суб'єктності;
- в) ключовому значенні соціологічного конструювання;
- г) визнання багатовимірності соціального світу.

16. Характеристикою сучасної соціологічної теорії не є:

- а) теорія раціонального вибору
- б) категорія соціального порядку
- в) соціальна психологія мас
- г) вивчення соціальних структур

17. Критерій науковості сучасних соціологічних теорій полягає в

- а) об'єктивності, незалежності від позиції дослідника
- б) конвенціональності
- в) релевантності соціологічного дискурсу
- г) соціальної категоризації та інституціоналізації

18. Що є основним аргументом в критиці соціологічного субстанціоналізму
- а) метафізичність
 - б) зникнення кордонів між соціологічною теорією і соціологічною реальністю
 - в) закріплення за соціальними явищами універсальних якостей
 - г) неможливість описати соціальну динаміку
19. Які існують кордони для привнесення в соціологічну теорію несоціологічних схем
- а) кордонів не існує
 - б) це залежить від соціологічної парадигми
 - в) вплив проводиться через формування міждисциплінарних понять
 - г) котрі соціологічні схеми є імпульсами до розвитку соціологічної теорії.
20. Чи присутній в сучасних соціологічних теоріях принцип релятивізму?
- а) так
 - б) немає
21. Як розуміється поняття постсучасність
- а) зміна сучасності
 - б) суспільство ризику
 - в) світ імітації
 - г) епоха масових громадських рухів.
22. У чому полягає поліпарадигмальність сучасної соціології
- а) конфліктності соціологічних парадигм
 - б) компліментарності
 - в) і в тому, і в іншому

23. У чому виражається вплив структурно-функціонального аналізу на сучасні соціологічні теорії

- а) служить зразком архаїчності соціологічного знання
- б) включений в парадигму соціального порядку
- в) характеризує інституційний аспект соціологічного аналізу
- г) представляє один з вимірів соціального життя

24. Чи характерна для сучасних соціологічних теорій позитивістська орієнтація

- а) так
- б) ні

25. Чи включаються феміністичні проблеми в сучасні соціологічні теорії

- а) так
- б) ні

26. У дискурсі сучасних соціологічних теорій не визначаються:

- а) соціальні практики
- б) соціальні ресурси
- в) колективні звичаї
- г) культура індивідуалізму
- д) рівні соціальної реальності.

27. Чи існує базисна ідея в сучасних соціологічних теоріях

- а) так
- б) ні

28. Яка основна задача парадигми соціального порядку

- а) виявлення процесу інституціоналізації
- б) квантифікація соціальних груп і прошарків

- в) формування різних зразків соціальної організації
- г) формулювання відмінностей між соціальним порядком і соціальними змінами.

29. Інтеграційна соціологічна парадигма ґрунтується на:

- а) орієнтації на більш цілісну соціологічну теорію
- б) конструюванні моделі рівнів соціальної реальності
- в) синтезі різних соціологічних підходів

30. Хто з дослідників не відноситься до теоретиків постіндустріального суспільства це

- а) Д. Белл
- б) Е. Тоффлер
- в) М. Вебер

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Сучасні соціологічні теорії» передбачає екзамен в усній або письмовій формі. Усна форма включає до себе відповіді на питання екзаменаційного білету, письмова форма — виконання тестових завдань закритого або розширеного характеру. Екзамен може бути оцінений від 1 до 50 балів.

1. Сучасні соціологічні теорії: фактори формування, етапи еволюції, класифікації.
2. Поняття «соціологічна парадигма». Мікро- та макросоціологічні теорії.
3. Проблеми та перспективи розвитку сучасної соціологічної теорії.
4. Пошуки інтеграційного підходу в сучасних соціологічних теоріях.
5. Теорія «структурації» Ентоні Гідденса.
6. Теорія «інтеграції свободи і примусу в процесі соціальної дії і соціального порядку» Джеффри Александера.
7. Теорія «інтеграції мікро- і макро- рівнів в об'єктивній та суб'єктивній формах» Джорджа Рітцер (США).
8. «Інтеграція теорії дії і теорії систем» Юргена Хабермаса.
9. Структурний функціоналізм Т. Парсона
10. Структурний функціоналізм Р. Мертона.
11. Особливості теорії неофункціоналізму: Д.Александр, П.Коломі.
12. Діалектична концепція конфлікту Р.Дарендорфа.
13. Структурно-функціональна теорія конфлікту Л.Козера.
14. Теоретична модель конфлікту Дж.Рекса.
15. Спроби мікрорівневого аналізу в теорії конфлікту Р.Коллінза.
16. Парадигма символічного інтеракціонізму Дж. Міда
17. Особливості символічного інтеракціонізму Г. Блумера,
18. Теорія «дзеркального Я» Ч. Кулі.

- 19.Драматичний підхід І. Гофмана.
- 20.Феноменологічна соціологія А. Шюца.
- 21.«Соціальне конструювання реальності» П. Бергера та Т. Лукманна.
- 22.Етнометодологія Г. Гарфінкеля.
- 23.Загальна теорія систем Н. Лумана.
- 24.Теорія обміну Дж. Хоманса.
- 25.Характерні особливості теорії обміну П. Блау.
- 26.Теорія соціальної мережі Р. Емерсона.
- 27.Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана.
- 28.Соціальний радикалізм Ч. Міллза.
- 29.Теорія комунікативної дії Ю.Хабермаса.
- 30.Теорії індустріального розвитку суспільства У. Ростоу.
- 31.Теорії індустріального розвитку суспільства Р. Арона.
- 32.Теорії індустріального розвитку суспільства Ж. Елюля.
- 33.Теорії індустріального розвитку суспільства Дж. Гелбрейта.
- 34.Антропологічний структуралізм К. Леві-Стросс.
- 35.Особливості структурного марксизму.
- 36.Постструктуралізм Ш. Лемера
- 37.Особливості постструктуралізму Ж. Дерріда.
- 38.Соціальна теорія М. Фуко.
- 39.Структуралістський психоаналіз Ж. Лакана.
- 40.Семіотична концепція масової комунікації У. Еко.
- 41.Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта. Помірна постмодерністська соціальна теорія: Ф. Джеймсон.
- 42.Радикальна постмодерністська соціальна теорія Ж. Бодрийяра.
- 43.Рефлексивна соціологія П. Бурдьє. Концепція Габітуса.
- 44.Особливості концепція Т. Куна.
- 45.Критика соціальних теорій постмодернізму.
- 46.Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру.

47. Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон)
48. Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс)
49. Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б. Уорд)
50. Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер
51. Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар.
52. Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н. Ходороф та ін.), соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.)
53. Фемінізм та постмодерністська теорія.
54. Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства
55. Поняття постіндустріального та інформаційного суспільства в соціологічних теоріях.
56. Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла.
57. Інформаційна цивілізація Г. Маклюєна. «Глобальне селище».
58. Проблеми модернізації та програмованого суспільства А. Турена.
59. Концепція футурошоку Е. Тоффлера.
60. Мережеве суспільство М. Кастеллса.
61. Технотронне суспільство З. Бжезинського.
62. «Індивідуалізоване суспільство» З. Баумана.
63. «Суспільство ризику» У. Бека.
64. «Макдональдизація» суспільства Дж. Рітцера.
65. Суспільство споживання. Фордизм та постфордизм
66. Глобалізація: підходи до визначення та теоретико-методологічні засади.
67. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.
68. Наслідки сучасності Е. Гідденса.
69. Культурна глобалізація та мультикультуралізм.

70.Глокалізація Р.Робертсона.

71.Культурні виміри глобалізації А.Аппадурі.

72.Культура та діяльність у творчості М. Арчер.

73. Цивілізаційна модель С.Гантінгтона.

ОПИС ЗМІСТУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідне завдання являються невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Сучасні соціологічні теорії» та ваговою частиною самостійної роботи студента над матеріалами курсу. Контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється в індивідуальному порядку. Виконання студентом ІНДЗ є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу.

До критеріїв оцінювання *ІНДЗ* відносяться наступні: повнота та змістовність інформації, коректність формулювань, логічність; володіння матеріалом; творчий підхід, вчасне виконання.

Максимальна кількість балів, які можна набрати за виконання ІНДЗ, дорівнює 12 балам.

Приклади типових навчально-дослідних завдань з навчальної дисципліни:

1. Підготуйте презентацію в Power Point, яка б давала порівняльну характеристику будь-яких двох сучасних теорій постіндустріального суспільства (на вибір здобувача вищої освіти).

Обсяг презентації – 10-15 слайдів. До презентація має додаватися текст виступу.

2. Проаналізуйте будь-яку ситуацію з Вашого повсякденного життя (або ситуацію з книги чи кінофільму) з позицій двох соціологічних теорій / концепцій.

Обсяг роботи – 2-3 сторінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань та умінь студентів відбувається за наступним розподілом:

Поточне тестування та самостійна робота											ІНДЗ	МКР	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1 (семінари)						Змістовий модуль №2 (семінари)								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11				
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3				
18						15					12	5	50	100

T1, T2 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базові

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаева М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Допоміжні

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. М.: Политиздат, 1993. 190 с.

2. Бауман З. Индивидуализированное общество / Центр исследований постиндустриального общества; Журнал "Свободная мысль". М.: Логос, 2002. 326 с.
3. Бауман З. Мыслить социологически. М., 1996.
4. Бауман З. От пилигрима к туристу или краткая история идентичности. URL : [http:// www.urbanclub.ru/?p=54](http://www.urbanclub.ru/?p=54).
5. Бауман З. Пьер Бурдьё, или диалектика *vita contemplativa* и *vita activa* // Социологический журнал. 2002. N 3. С. 5-19.
6. Бауман З. Пять прогнозов и множество оговорок // Иностранная литература. 2006. № 8.
7. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну. М., 2000.
8. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию. М., 2001.
9. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / В.Л. Иноземцев (пер.с англ.). М.: Academia, 1999. 787 с.
10. Беляев А. Б. Социально-философская концепция Ю. Хабермаса: восприятие в российской социологии // Журнал социологии и социальной антропологии. Том IV, 2001. № 3.
11. Бергер П. Приглашение в социологию: Гуманистическая перспектива. М., 1996.
12. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. М., 1995.
13. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального. Екатеринбург. 2000.
14. Бодрийяр Ж. Америка. СПб, 2000.
15. Бодрийяр Ж. Общество потребления. М., 2006.
16. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М., 2000.
17. Бодрийяр Ж. Соблазн. М., 2000.
18. Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 2001.

19. Брубейкер Р., Купер Ф. За пределами идентичности // *Ab Imperio*. 2002. № 3. С.61–115.
20. Бурдые П. Социология политики: пер. с франц. М.: Socio-Logos, 1993. 336 с.
21. Бурдые П. Социология социального пространства. М., СПб, 2005.
22. Бурдые П. Структура, габитус, практика // *Журнал социологии и социальной антропологии*. Том I. 1998. № 2.
23. Валерстайн И. Маркс и история: плодотворное и неплодотворное прочтение (из книги Э. Балибара и И. Валлерстайна “Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности”) URL : <http://avtonom.org/old/lib/theory/wallerstein/marx-history.html?q=lib/theory/wallerstein/marx-history.html>.
24. Валлерстайн И. Маркс и слаборазвитость // *Социология: теория, методы, маркетинг*. 2008. № 1.
25. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: Студії до феноменології Чужого. К., 2004.
26. Вандельфельс Б. Мотив чужого. Минск, 1999.
27. Габермас Ю. Залучення Іншого: Студії з політичної теорії. Львів, 2006.
28. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. К., 2001.
29. Гарфинкель, Г. Исследование привычных оснований повседневных действий // *Социологическое обозрение*. 2002. Т. 2. № 1. С. 42-70.
30. Гарфинкель, Г. Исследования по этнометодологии. СПб, 2007.
31. Гарфинкель, Г. Концепция и экспериментальные исследования “доверия” как условия стабильных согласованных действий // *Социологическое обозрение*. 2009. Т. 8. № 1. С. 3-25.
32. Гарфинкель, Г. Обыденное знание социальных структур: документальный метод интерпретации в профессиональном и непрофессиональном поиске фактов // *Социологическое обозрение*. 2003. Т. 3. № 1. С. 3-19.

33. Гарфинкель, Г. Что такое этнометодология? // Социологическое обозрение. 2003. Т. 3. № 4. С. 3-25.
34. Гидденс Э. Девять тезисов о будущем социологии // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. 1993. № 1. С. 57-82.
35. Гидденс Э. Новые правила социологического метода // Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. М., 2002. Ч. 2.
36. Гидденс Э. Пол, патриархат и развитие капитализма // Социологические исследования. 1992. № 7. С. 135 -140.
37. Гидденс Э. Роберт Мертон о структурном анализе // Социальные и гуманитарные науки. Сер. 11: Социология. 1993. №1. С.34-33.
38. Гидденс Э. Судьба, риск и безопасность // THESIS. 1994. № 5. С. 107-134.
39. Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. М., 2004.
40. Гидденс Э. Устройство общества: Очерк теории структуриации. 2-е изд. М., 2005.
41. Гидденс Э. Элементы теории структуриации // Современная социальная теория: Бурдьё, Гидденс, Хабермас. Новосибирск, 1995.
42. Гоулднер А.У. Наступающий кризис западной социологии. СПб, 2003.
43. Градосельская Г.В. Сетевые изменения в социологии. М., 2004.
44. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы. М., 2002.
45. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социс (Социологические исследования). 1994. № 5. С. 142-147.
46. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе. Екатеринбург, 2004.
47. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. М., 2000.

48. Кастельс М., Химанен П. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель. М., 2002.
49. Кобець Р. В. Політична фетишизація “визнання” : підтримка ідентичності чи легітимація партикулярних інтересів? // Концепція мультикультуралізму : зб. наук. праць. К., 2005. С. 52–60.
50. Козер Л. А. Функции социального конфликта. М., 2000. 295 с.
51. Козловски П. Супермодерн или постмодерн? Деконструкция и мистика в двух версиях постмо-дернизма // Историко-философский ежегодник. М., 1999.
52. Кун Т. Логика открытия или психология исследования? // Философия науки. Вып. 3. М., 1997. С.20-48.
53. Кун Т. Структура научных революций. М., 1977.
54. Луман Н. Невероятность коммуникации // Проблемы теоретической социологии. Вып 3. СПб, 2000.
55. Луман Н. Общество общества. Ч. I. Общество как социальная система. М., 2004.
56. Луман Н. Общество общества. Ч. II. Медиа коммуникации. М., 2005.
57. Луман Н. Понятие общества // Проблемы теоретической социологии - СПб, 1994. С. 25-42.
58. Луман Н. Почему необходима “системная теория”? // Проблемы теоретической социологии. СПб, 1994. С. 43-54.
59. Луман Н. Реальность массмедиа. М., 2005.
60. Луман Н. Социальные системы: Очерк общей теории // Западная теоретическая социология 80-х годов. Реферативный сборник. М., 1989. С. 41-64.
61. Луман Н. Тавтология и парадокс в самоописаниях современного общества // СОЦИО-ЛОГОС. Вып. 1. 1991. С. 194 - 218.
62. Луман Н. Что такое коммуникация? // Социологический журнал. 1995. №3. С. 114-125.

63. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги / В.І. Постнікова (пер.з англ.), С.В. Єфремова (пер.з англ.). К. : Ніка-Центр, 2001. 464 с.
64. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего = The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. М., 2005.
65. Маклюэн М. С появлением Спутника планета стала глобальным театром, в котором нет зрителей, а есть только актеры // Кентавр. М., 1994. № 1. С. 20-31.
66. Маклюэн М. Телевидение. Робкий гигант // Современные проблемы личности : журнал. № 1. С. 138-148.
67. Мертон Р. К. Социальная структура и аномия // Социология преступности (Современные буржуазные теории). М.: Прогресс, 1966. С. 299-313.
68. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура // Социологические исследования. 1992. № 2-4.
69. Мертон Р. К. Явные и латентные функции // Американская социологическая мысль. М., 1996.
70. Мертон Р. Эффект Матфея в науке: символизм интеллектуальной собственности // THESIS. 1993. Вып.3. С.256-276.
71. Мосс М. Общества, обмен, личность. М.: Восточная литература, 1996.
72. Муфф Ш. К агонистической модели демократии. Логос. № 2 (42). 2004.
73. Парсонс Т. О структуре социального действия / В.Ф. Чеснокова (общ. ред.), И. Бакштейн, С.А. Белановский (общ. ред.). 2.изд. М.: Академический Проект, 2002. 878 с.
74. Покровский, Н. Е. Одиннадцать заповедей функционализма Роберта Мертона // Социологические исследования. 1992. № 2. С.114-117.
75. Ритцер Дж. Макдональдизация общества: традиционные и новые ценности: политика, социум, культура. М., 2001.

76. Романовский, Н. В. Социология и социологи перед лицом глобальных катаклизмов (по поводу полемики М. Арчер и И. Валлерстайна) // Социологические исследования. 1998. № 4.
77. Рэдклифф-Браун А. Р. Структура и функция в примитивном обществе. М., 2001.
78. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і «політика визнання». К., 2004.
79. Тоффлер А. Футурошок. СПб.: Лань, 1997. 464 с.
80. Тоффлер Е. Третя Хвиля / Андрій Євса (пер.з англ.). К.: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 475 с.
81. Турен А. Возвращение человека действующего: Очерк социологии / Е.А. Самарская (пер.с фр.). М.: Научный мир, 1998. 204 с.
82. Турен А. Повернення дієвця. К., 2003.
83. Универсализм системной теории Никласа Лумана: интервью с профессором Р. Штихве // Журнал социологии и социальной антропологии. Том II. 1999. № 1.
84. Уотсон Р. Этнометодологический анализ текстов и чтения // Социологический журнал. 2006. № 1-2.
85. Фарман И. П. Социально-культурные проекты Юргена Хабермаса. М., 1999.
86. Фейерабенд П. Утешение для специалиста // Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. М. 1986. С. 109-124.
87. Феминизм в общественной мысли и литературе. — М., 2006.
88. Флиивберг Б. Хабермас и Фуко - теоретики гражданского общества // СоцИс : Соц. исслед. 2000. № 2. С. 127-136.
89. Фромм Э. Бегство от свободы / Г.Ф. Швейник (пер.). 2. изд. М.: Прогресс, 1995. 253 с.
90. Фромм Э. Иметь или Быть?; Психоанализ и религия; Искусство любить. Исследование природы любви / Н. Петренко (пер.), О. Иванчук (пер.). К.: Ника- Центр, 1998. 400 с.
91. Фуко М. Археология знания. К., 1996.

92. Фуко М. Воля к истине. По ту сторону знания, власти и сексуальности. - М., 1996.
93. Фурс В. Н. Борьба за признание и моральное развитие общества в концепции Акселя Хоннета // Вопросы философии. 2005. № 1. С. 159–171.
94. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы: На пути к либеральной евгенике? М., 2002.
95. Хабермас Ю. Модерное сознание времени и его потребность в самоудовлетворении // Философские науки. 1997. № 2. С. 46–54.
96. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. - СПб., 2000.
97. Хабермас Ю. Способны ли сложносоставные общества к формированию разумной идентичности? // В поисках национальной идентичности. Философские и политические статьи. Донецк, 1999. С. 5 – 41.
98. Хамитов Н. В. Философия: бытие, человек, мир. К., 2006. С.450
99. Хантингтон С. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности. М., 2004.
100. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. — М.: АСТ, 2003.
Бауман З. Национальное государство — что дальше (фрагмент) // Отечественные записки. 2002. № 6.
101. Хоманс Дж. Социальное поведение как обмен // Современная зарубежная социальная психология. М., 1984. - С. 82-91.
102. Человек и общество: Хрестоматия / НАН Украины; Институт социологии Киев / С.А. Макеев (ред.). К., 1999. 272 с.
103. Штопов Б. Социально - экономические эксперименты Генри Форда // Проблемы теории и практики управления. 2002. № 6. С. 109-113.
104. Шюц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии. М.: Институт Фонда "Общественное мнение", 2003. 334 с.

105. Шюц А. Структура повседневного мышления // Социологические исследования. 1988. №2. С.129-137.
106. Щербина В. М. Образы информационного общества: социологический вимір. К., 2005.
107. Яницкий О.Н. Социология риска. М., 2003.